

Пам'яті професора Валерія Павловича Федотова (1939—2018)

Професор Федотов зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної дерматовенерології, що не втратив свого значення і донині.

Визнаний фахівець вітчизняної дерматовенерології Валерій Павлович Федотов народився 1939 р. у м. Льгов Курської області в робітничій родині. У 1956 р. вступив на лікувальний факультет Станіславського (Івано-Франківського) медичного інституту, після закінчення якого протягом двох років працював районним дерматовенерологом та був заступником головного лікаря Балтійського району Миколаївської області.

У 1964 р. В.П. Федотов вступив до аспірантури Харківського науково-дослідного інституту дерматології та венерології, по закінченні якої упродовж року працював молодшим науковим співробітником цього закладу.

З 1967 до 1987 р. Валерій Павлович був асистентом, а згодом доцентом кафедри шкірних та венеричних хвороб Запорізького державного медичного інституту. У 1969 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Деякі питання патогенезу і терапії алергічних вузловатих дермо-гіподермітів», а у 1982 — докторську дисертацію на тему «Мікоз, обумовлений червоним трихофітоном (стан різноманітних ланцюгів імунітету та комплексна диференційована тера-

пія)». У 1987 р. обійняв посаду професора кафедри шкірних та венеричних хвороб Запорізького медичного інституту.

Упродовж 1989—2004 рр. Валерій Павлович був завідувачем кафедри дерматовенерології Дніпропетровського медичного інституту (згодом — Дніпропетровської державної медичної академії, Дніпропетровської медичної академії). Після перенесеної складної хвороби працював професором цієї кафедри протягом 2004—2011 р. У 2012 р. на запрошення керівництва Запорізького державного медичного університету Валерій Павлович очолив кафедру дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини ФПО і завідував нею до самої смерті у 2018 р.

Валерій Павлович часто повторював своїм учням: «Я люблю науку». Напрямок досліджень професора Федотова був у край широким (що перш за все було зумовлено реальними потребами клінічної практики) і охоплював майже всі поширені нозологічні форми дерматозів та інфекцій, що передаються статевим шляхом. Для кожного свого учня Валерій Павлович знаходив тему дослідження, яка найбільше відповідала клінічним інтересам та практичним навичкам здобувача.

Професор В.П. Федотов був автором понад тисячі наукових робіт, 10 монографій, двох підручників, 20 винаходів, 34 раціоналізаторських пропозицій, 36 методичних рекомендацій, 30 інформаційних листів.

Валерій Павлович був талановитим педагогом — він підготував 7 докторів наук та більше ніж 50 кандидатів медичних наук. Кандидатські дисертації також захистили його закордонні аспіранти з Йорданії, Тунісу та Лівану.

Учні професора Федотова — це ціле покоління науковців, серед яких є молоді професори, доктори наук, доценти, кандидати наук, керівники лікувальних закладів та організатори системи охорони здоров'я.

Відмінністю роботи загалом та вибору наукових досліджень професора Федотова був клінічний підхід до діагностики та лікування хворих, який враховував взаємний зв'язок, взаємозалежність та взаємозумовленість одночасно існуючих захворювань. Багато досліджень було присвячено саме діагностиці та лікуванню поєднаних та комбінованих захворювань, і не тільки дерматовенерологічних. Професор Федотов ще свого часу займався дослідженням коморбідних станів, які на сьогодні є найактуальнішим напрямом наукових досліджень, результати яких суттєво доповнили розуміння дерматовенерологічної патології. Ці роботи і досі є вкрай актуальними. Своїми науковими розробками Валерій Павлович і до сьогодні допомагає нам зрозуміти механізм розвитку захворювання у кожного пацієнта та обрати індивідуалізований підхід до терапії. На його роботах продовжують навчатися нові покоління дерматовенерологів.

У своїх дослідженнях багато уваги він приділяв також проблемам патоморфології, патофізіології, етіології захворювань, працюючи у співдружності з колегами — патоморфологами, патофізіологами, мікробіологами. Співпраця Валерія Павловича з фармацевтами Запорізького державного медичного університету дала можливість запропонувати, розробити та запровадити у практику багато оригінальних лікарських засобів. Дослідження, проведені професором Федотовим, були по-справжньому новаторськими та забезпечили пріоритет нашої медицини, виходячи за межі вітчизняної дерматовенерології.

Валерій Павлович Федотов був членом редакційних рад 8 науково-практичних журналів України та інших країн, членом Європейської академії дерматології та венерології.

Хотілося б також зосередити увагу на такому напрямі роботи Валерія Павловича, яка є вкрай цінною не лише для тих, хто працював поруч з професором, а й для наступних поколінь лікарів

та вчених, — на його діяльності як редактора наукової та методичної літератури.

У 1990 р. під час роботи у Дніпропетровському медичному інституті він ініціював заснування періодичного видання — збірника наукових праць «Актуальні проблеми медицини та біології», в якому публікувалися роботи з усіх напрямів сучасної медицини. Треба зазначити, що в ті роки було непросто видавати наукову періодику. Протягом 1990—1998 рр. за редакцією професора В.П. Федотова вийшло 14 таких збірників, в яких і натеper лікарі та науковці можуть знайти корисні для себе знання.

У 1995 р. Валерій Павлович розпочав роботу із заснування фахового журналу. Це була досить складна задача, але у 1997 р. все ж вийшов у світ перший номер журналу «Дерматовенерологія. Косметологія. Сексопатологія», головним редактором якого став професор Федотов. Це видання об'єднало практично всіх відомих дерматологів того часу не тільки України, але й сусідніх країн як членів Редакційної колегії та Редакційної ради. Більше ніж двадцять томів цього журналу містять в собі численні і донині актуальні наукові та практичні публікації.

Ще одним проектом Валерія Павловича було створення вітчизняного підручника нового формату для підготовки дерматовенерологів інтернів та підготовки (перепідготовки) лікарів на циклах загальної практики — сімейної медицини. Це перше видання, яке на відміну від «авторського колективу» об'єднало практично всіх відомих фахівців-дерматовенерологів та суміжних дисциплін — не тільки викладачів вищих навчальних закладів, науковців, але й відомих практикуючих лікарів системи охорони здоров'я. Це був перший досвід створення національного підручника. Його побудовано за оригінальною сучасною системою подвійних колонок, що допомагає легше знаходити та сприймати матеріал. У внутрішній (основній) колонці викладено систематизований вичерпний матеріал щодо окремих нозологічних одиниць з урахуванням сучасних досягнень науки та практики. Ця колонка містить основне джерело інформації для лікарів, інтернів та сімейних лікарів. Істотним інформативним матеріалом до тексту є численні фотографії хворих із дерматологічною нозологією та її варіантами. Зовнішня (додаткова) колонка є стислим довідником для повторення матеріалу, викладеного в основній колонці; до того ж вона дає змогу відтворити основний текст посібника і дає повторне повне і стисле уявлення про основний текст.

І останнім, можливо, найбільш значущим проектом було заснування Валерієм Павловичем

багатотомного видання «Клінічні лекції з дерматовенерології». Подібно до класичних багатотомних настанов зі шкірних та венеричних захворювань авторства провідних світових фахівців з дерматовенерології це видання у формі клінічних лекцій вмістило у собі систематичний огляд найбільш актуальних загальновідомих та новаторських проблем сучасної дерматології.

Усі ці видання у паперовому вигляді вже в перші ж роки після видання стали бібліографічною рідкістю. Але в електронному вигляді у відкритому доступі вони й досі допомагають лікарям та дослідникам з дерматовенерології, а також представникам інших спеціальностей знаходити необхідну інформацію для практикуючих фахівців щодо діагностики та лікування пацієнтів, а також містять цікаві ідеї для майбутніх науковців.

Варто сказати багато добрих слів про особисті якості, професіоналізм клініциста, педагога та науковця Валерія Павловича Федотова.

Жоден пацієнт не почув відмови в допомозі від професора. Валерій Павлович завжди говорив: «Інша робота почекає, а пацієнт не має очікувати на увагу лікаря. Він найголовніший для нас, усе для нього». Валерій Павлович завжди був чесною, сміливою, цілеспрямованою людиною, справжнім другом, надійним товаришем. Теплі спогади про нього має родина, яка була найголовнішою в його житті. Учні Валерія Павловича пам'ятають та часто з любов'ю згадують свого вчителя і продовжують справу його життя.

Наш дорогий вчитель — професор Валерій Павлович Федотов — і зараз з нами, і буде у роках!

7 жовтня 2018 р. на 79-му році життя, після тяжкої тривалої хвороби, Валерій Павлович пішов з життя, але він продовжує жити у наших серцях та в наших спогадах.

Життя Валерія Павловича Федотова було невід'ємне від медицини, тож не випадковим було і його життєве кредо — «Допомога хворим людям та постійне підвищення професійного рівня».

Учні професора В.П. Федотова:
професор Г.І. Макуріна, професор Т.В. Святенко, професор В.В. Горбунцов
Президія Української асоціації лікарів-дерматовенерологів та косметологів
Редколегія журналу «Український журнал дерматології, венерології, косметології»